

Αφιέρωμα - Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά - Θεοφάνεια - Έθιμα απο όλο τον Κόσμο

Χριστούγεννα

Στην Ελλάδα μιλάμε για τις «Γιορτές» κι αναφερόμαστε στην εορταστική περίοδο των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων (Θεοφάνεια).

Παραδοσιακά η περίοδος αυτή διαρκεί 12 μέρες και υπάρχουν πολλά έθιμα συνδεδεμένα με αυτήν, άλλα πολύ παλιά και άλλα σχετικά πρόσφατα, όπως το στόλισμα του χριστουγεννιάτικου δέντρου και η γαλοπούλα στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

Το θρησκευτικό συναίσθημα και η πρακτική στο παρελθόν ήταν σαφώς πιο έντονα και σχεδόν 40 μέρες νωρίτερα ξεκινούσε η Νηστεία Των Χριστουγέννων.

Οι πιστοί δεν κατανάλωναν καθόλου ζωικά προϊόντα : κρέας, γαλακτοκομικά, αυγά.

Πλησιάζοντας προς τα Χριστούγεννα, άρχιζαν οι προετοιμασίες ώστε όλα να είναι έτοιμα για την μεγάλη γιορτή της Γεννήσεως του Ιησού Χριστού. Τα σπίτια καθαρίζονταν σχολαστικά και λίγες μέρες πριν τα Χριστούγεννα οι νοικοκυρές έφτιαχναν τα μελομακάρονα, τα οποία φυσικά τρώγονταν την ημέρα των Χριστουγέννων με την λήξη της νηστείας. Στο παρελθόν τα μελομακάρονα ήταν αποκλειστικά για τα Χριστούγεννα και οι κουραμπιέδες για την Πρωτοχρονιά. Σήμερα όμως ο διαχωρισμός αυτός δεν τηρείται.

Παλιότερα ήταν έθιμο να μεγαλώνει κάθε οικογένεια στο χωριό ένα γουρούνι, το «χοίρο», όπως το έλεγαν. Ο χοίρος σφάζονταν την παραμονή των Χριστουγέννων και ήταν το κύριο χριστουγεννιάτικο έδεσμα. Το έθιμο τής Γαλοπούλας έφτασε στην Ευρώπη από το Μεξικό το 1824 μ.Χ. Έχει διαδοθεί αρκετά και στην Ελλάδα και έχει αντικαταστήσει το χοιρινό κρέας σε μεγάλο βαθμό, αλλά όχι τελείως.

Σήμερα όλοι αγοράζουν και στολίζουν χριστουγεννιάτικα δέντρα, είτε φυσικά είτε τεχνητά. Συνήθως στολίζονται λίγες μέρες πριν τα Χριστούγεννα και παραμένουν στα σπίτια μέχρι τα Φώτα. Στην Κρήτη παλιότερα το έθιμο αυτό δεν υπήρχε.

Σε άλλες περιοχές της Ελλάδας στόλιζαν μικρά караβάκια. Το έθιμο του χριστουγεννιάτικου δέντρου πιστεύεται ότι έχει έρθει από την Δύση, αλλά σήμερα έχουμε αποδείξεις ότι αυτό υπήρχε ήδη στην αρχαία Ελλάδα, όπου τα παιδιά στην αρχή τού χρόνου περιφέρονταν στους δρόμους κρατώντας στολισμένα κλαδιά δέντρων και τραγουδώντας την Ειρεσιώνη, τα αρχαία ελληνικά κάλαντα.

(Ειρεσιώνη λεγόταν το “ χριστουγεννιάτικο ” δέντρο στην αρχαία Ελλάδα).

Το Χριστόψωμο

Το «ψωμί του Χριστού» το έφτιαχνε, την παραμονή των Χριστουγέννων, η νοικοκυρά με ιδιαίτερη ευλάβεια και με ειδική μαγιά (από ξερό βασιλικό κ.λ.π.). Απαραίτητος επάνω, χαραγμένος ο σταυρός. Γύρω - γύρω διάφορα διακοσμητικά σκαλιστά στο ζυμάρι ή πρόσθετα στολίδια. Αυτά τόνιζαν το σκοπό τού χριστόψωμου και εξέφραζαν τις διάφορες πεποιθήσεις τών πιστών.

Την ημέρα τού Χριστού, ο νοικοκύρης έπαιρνε το χριστόψωμο, το σταύρωνε, το έκοβε και το μοίραζε σ' όλη την οικογένειά του και σε όσους παρευρίσκοντο στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι. (Μερικοί εδώ βλέπουν ένα συμβολισμό της Θείας κοινωνίας. Όπως ο Χριστός έδωσε τον άρτον τής ζωής σε όλη την ανθρώπινη οικογένειά του...). Την παραμονή των Χριστουγέννων "παντρεύουν", σε πολλά μέρη της Ελλάδας, τη φωτιά. Παίρνουν ξύλο με θηλυκό όνομα π.χ. κερασιά και ένα με αρσενικό όνομα, ας πούμε πλάτανος και ο νοικοκύρης λέγει: "Παντρεύω σε φωτιά για το καλό της νοικοκυράς".

Από τα Χριστούγεννα ως τα Φώτα έβαζαν άλλοτε στο τζάκι δώδεκα αδράχτια για να τα βλέπουν οι καλικάντζαροι να μη κατεβαίνουν από την καπνοδόχο.

Οι πιστοί στις παραδόσεις από την παραμονή των Χριστουγέννων μέχρι τα Θεοφάνεια που φεύγουν οι καλικάντζαροι, δεν τρώνε ελιές, φασόλια και σύκα για να μην κάνουν καλογήρους.

Στη Λήμνο την δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων σφάζουν γουρουνόπουλα και το βράδυ της ίδιας μέρας χορεύουν.

Στα Γρεβενά ανάβουν μεγάλο κούτσουρο, στην γωνιά από την παραμονή των Χριστουγέννων και η φωτιά καίει συνέχεια μέχρι τα Φώτα για να προστατεύει την οικογένεια από τα δαιμονικά.

Πληροφορίες από το βιβλίο του Μιχ. Κ. Τσώλη, Γιορτές τής Ρωμιοσύνης

Το τάισμα τής βρύσης

Στην Κεντρική Ελλάδα οι κοπέλες, τα χαράματα των Χριστουγέννων (αλλού την παραμονή της Πρωτοχρονιάς), πηγαίνουν στην πιο κοντινή βρύση "για να κλέψουν το άκραντο νερό". Το λένε άκραντο, δηλαδή αμίλητο, γιατί δε βγάζουν λέξη σ' όλη την διαδρομή. Όταν φτάνουν εκεί, την "ταΐζουν", με διάφορες λιχουδιές: βούτυρο, ψωμί, τυρί... Και λένε:

"Όπως τρέχει το νερό σ' βρυσούλα μ', έτσ' να τρέχ' και το βιό μ'".

Έπειτα ρίχνουν στην στάμνα ένα βατόφυλλο και τρία χαλίκια, "κλέβουν νερό" και γυρίζουν στα σπίτια τους πάλι αμίλητες μέχρι να πιούν όλοι από τ' άκραντο νερό. Με το ίδιο νερό ραντίζουν και τις τέσσερις γωνίες του σπιτιού, ενώ σκορπούν στο σπίτι και τα τρία χαλίκια.

Κολλέγιο Αθηνών Δημοτικό

Πρωτοχρονιά

"Οι παλιοί Αθηναίοι περίμεναν τον Άη Βασίλη από το βράδυ της παραμονής με ολάνοιχτες τις πόρτες των σπιτιών τους και επειδή σύμφωνα με την παράδοση, θα ήταν ... κουρασμένος και πεινασμένος από το μακρινό ταξίδι του, έστρωναν ένα μεγάλο τραπέζι και το φόρτωναν με τα πιο εκλεκτά γλυκίσματα και φαγητά για να τον

φιλοξενήσουν... γύρω από το τραπέζι αυτό μαζευόταν το βράδυ τής παραμονής όλη η οικογένεια και περίμενε για ν' αρχίσει το φαγοπότι. Τα μεσάνυχτα έσβυναν τις λάμπες τους κι έδωχναν με γιουχαίσματα τον παλιό χρόνο, πετώντας πίσω του (!) στον δρόμο ένα παλιοπάπουτσο. " [Μιχ. Κ. Τσώλης, Γιορτές της Ρωμοσύνης]

Τα παιδιά κρεμούν, την παραμονή της πρωτοχρονιάς, τα παπούτσια και τις κάλτσες τους στα παράθυρα ή στο τζάκι περιμένοντας να περάσει ο Άη Βασίλης να τα γεμίσει δώρα.

Στις Κυκλάδες θεωρούν καλό οιννό να φυσάει βοριάς την πρωτοχρονιά. Επίσης θεωρούν καλό σημάδι αν έρθει στην αυλή τους περισσότερη τη μέρα αυτή. Αν όμως πετάξει πάνω από το σπιτικό τους κοράκι τους βάζει σε σκέψεις μελαγχολικές ότι τάχα τους περιμένουν συμφορές...

Σε μερικά χωριά όταν πλένονται το πρωί της Πρωτοχρονιάς αγγίζουν το πρόσωπό τους μ' ένα κομμάτι σίδηρο, για να είναι όλο το χρόνο... "σιδερένιοι".

Με την Πρωτοχρονιά είναι συνδεδεμένες και πολλές προλήψεις. Την ημέρα αυτήν αποφεύγουν να πληρώνουν χρέος, να δανείσουν λεφτά, να δουλέψουν ή να δώσουν φωτιά. Όλα αυτά ξεκινούν από την προληπτική σκέψη: ό,τι κάνει και πάθει κανείς αυτήν την μέρα θα εξακολουθεί να συμβαίνει όλο το χρόνο !

Στα όμορφα Επτάνησα, ανάμεσα στο Ιόνιο πέλαγος και την Αδριατική θάλασσα, χαίρονται με ξεχωριστό τρόπο τις ημέρες του Δωδεκαημέρου. Οι άνθρωποι γιορτάζουν πηγαίνοντας στην εκκλησία, τρώγοντας, πίνοντας, τραγουδώντας αλλά και κάνοντας αστεία ο ένας στον άλλο.

Οι Κολώνιες

Την παραμονή τής Πρωτοχρονιάς το βράδυ οι κάτοικοι της πόλης γεμάτοι χαρά για τον ερχομό του Νέου Χρόνου κατεβαίνουν στο δρόμο κρατώντας μπουκάλια με κολώνια και ραίνουν ο ένας τον άλλο τραγουδώντας:

Ήρθαμε με ρόδα και με ανθούς να σας ειπούμε Χρόνους Πολλούς.

Και η τελευταία ευχή του χρόνου που ανταλλάσσουν είναι "Καλή Αποκοπή" δηλαδή "με το καλό να αποχωριστούμε τον παλιό το χρόνο".

"Πάλιν ακούσατε άρχοντες πάλι να σας ειπούμε Ότι και αύριο εστί ανάγκη να χαρούμε και να πανηγυρίζομεν περιτομήν Κυρίου, την εορτήν του Μάκαρος Μεγάλου Βασιλείου".

Από το βιβλίο της Αγ. Θ. Μαστρομιχαλάκη, Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Φώτα

Το ρόδι

"Χίλιοι μύριοι καλογέροι σ' ένα ράσο τυλιγμένοι"

Τι είναι;

Το ρόδι είναι σύμβολο αφθονίας, γονιμότητας και καλής τύχης.

Σε πολλά μέρη της Ελλάδας κρεμούν στο κάθε σπίτι, από το φθινόπωρο, ένα ρόδι.

Την ώρα που αλλάζει ο χρόνος, στην εξώπορτα του σπιτιού πετάνε και σπάνε το ρόδι και μπαίνουν μέσα στο σπίτι με το δεξί πόδι κάνοντας το ποδαρικό, ώστε ο καινούργιος χρόνος να τα φέρει όλα δεξιά, καλότυχα.

Πληροφορίες από το βιβλίο του Μιχ. Κ. Τσώλη, Γιορτές της Ρωμοσύνης

Ο Αϊ-Βασίλης

Την παραμονή των Χριστουγέννων, σ' ολόκληρο τον κόσμο, τα παιδιά κρεμούν τις κάλτσες τους και περιμένουν με λαχτάρα τον Αϊ-Βασίλη...

Προικισμένος με εξαιρετικές δυνάμεις, δεν έχει τους ανθρώπινους περιορισμούς, μπορεί να κάνει το γύρο του κόσμου μέσα σε μία και μόνη νύχτα και δεν έχει καμιά δυσκολία να βρίσκεται ταυτόχρονα σε αμέτρητα μέρη.

Γνωστός ως Πατέρας Χριστούγεννα στους Άγγλους, Περ Νοέλ στους Γάλλους, Σίντερκλάους στους Ολλανδούς. Οι Γερμανοί τον ονομάζουν Χριστκίντλ. Οι Κινέζοι έχουν το δικό τους Λαμ Κουνγκ Κουνγκ, που σημαίνει Καλός γέρο-Πατέρας, και οι Ιάπωνες έχουν τον Χοτέισο, που έχει μάτια και μπροστά και πίσω από το κεφάλι του και φέρνει μια μεγάλη σακούλα με παιχνίδια. Στην Ιταλία, την παραμονή των Επιφανείων, η καλή μικρή μάγισσα Μπεφάνα κατεβαίνει από την καμινάδα καβάλα σε μια σκούπα και γεμίζει με παιχνίδια τα παπούτσια των καλών μικρών Ιταλών και Ιταλίδων.

Πληροφορίες από το αρχείο φυλλαδίων της Βιβλιοθήκης του Δημοτικού του Κολλεγίου Αθηνών

Τα Φώτα-Θεοφάνεια

Τα Θεοφάνεια ή Φώτα ή Επιφάνεια γιορτάζουμε την βάπτιση τού Ιησού Χριστού από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο ή Βαπτιστή. Ο πρώτος αγιασμός των Θεοφανείων, «η πρωτάγιαση ή φώτιση», γίνεται την παραμονή της γιορτής στην εκκλησία. Ύστερα ο παπάς παίρνει ένα ένα τα σπίτια με το Σταυρό στο χέρι και ραντίζει μ' ένα κλωνί βασιλικό όλους τους χώρους του σπιτιού.

Ο μεγάλος αγιασμός γίνεται ανήμερα τα Θεοφάνεια στις 6 Ιανουαρίου. Μια μεγάλη πομπή σχηματίζεται και παίρνει το δρόμο που οδηγεί στην θάλασσα ή σε κάποιο ποτάμι, μπορεί και σε μια δεξαμενή. Μπροστά τα εξαπτέρυγα, πίσω οι παπάδες με τα καλά τους άμφια, ύστερα οι αρχές του τόπου και παραπίσω το πλήθος. Στις πόλεις η πομπή γίνεται πιο πλούσια με την μουσική και την στρατιωτική παράταξη. Όταν γίνει ο αγιασμός, ρίχνει ο παπάς το Σταυρό στο νερό, πραγματοποιώντας έτσι τον Αγιασμό των Υδάτων.

Πηδούν κάποιοι τολμηροί στα παγωμένα νερά και συναγωνίζονται ποιος θα τον πρωτοπιάσει. Αυτός που θα τον ανεβάσει στην επιφάνεια θεωρείται ότι θα έχει καλή τύχη κι υγεία για όλο το χρόνο.

Για τα Φώτα ο λαός πιστεύει πως είναι ο καιρός, η γιορτή που φεύγουν οι καλικάντζαροι γιατί φοβούνται την αγιαστούρα του παπά. Ο τρόμος τους αρχίζει από την παραμονή των Φώτων που γίνεται ο μικρός αγιασμός των παπάδων.

Γι αυτό και το έθιμο του λαού λέει:

Στις πέντε του Γενάρη Φεύγουν οι καλικαντζάροι

Αλλά ο μεγάλος τους τρόμος είναι τα Φώτα. Εκείνα τους αποδιώχνουν ολότελα. Φεύγουν τότε λέγοντας:

Φεύγετε να φεύγουμε - κι έφτασε ο τουρλόπαπας - με την αγιαστούρα του - και με τη βρεχτούρα του...

Οι Καλικάντζαροι

Το Δωδεκαήμερο βαστάει από τις 25 Δεκεμβρίου τα Χριστούγεννα, έως τις 5 Ιανουαρίου τα Μισόφωτα (Παραμονή των Φώτων).

Λένε ότι το Δωδεκαήμερο κάθε νύχτα κυκλοφορούν οι Καλικάντζαροι στους δρόμους και στα σπιτικά. Μα τι είναι αυτοί; Είναι αερικά, λέγανε οι γιαγιάδες πιο παλιά. Ο λαός μας τους βλέπει σαν κάτι μαυριδερά, ψηλά και ξερακιανά όντα που χορεύουνε και σαлтаπηδούνε. Όλο τον χρόνο βρίσκονται κάτω από την Γη, στον κάτω κόσμο και ζηλεύουνε τον απάνω κόσμο.

Η ονομασία τους προέρχεται από το επίθετο «καλός» και από το «κάνθαρος».

Πολλοί από σας θα 'χετε ακούσει το παραμύθι για 'κείνα τα μικρούτσικα πλάσματα, τα μαύρα σαν κατράμι, που τις μέρες του Δωδεκαήμερου κάνουν λογιώ λογιώ τρέλες.

Μα ποια είναι αυτά τα πλάσματα που αναγκάζουν όσους βρουν έξω από τα σπίτια τους να χορέψουν μαζί του, εμποδίζουν τα ζώα να περπατήσουν, λερώνουν τα τρόφιμα των νοικοκύρηδων, κλέβουν γλυκά;

Ποια είναι; Και από που ξεφύτρωσαν; Ναι! Ναι! ξεφύτρωσαν... Γιατί βγήκαν από τα βάθη της γης...Είναι τα καλικαντζαράκια...

Έναν ολόκληρο χρόνο παλεύουν να κόψουν το δέντρο που στηρίζει την γη. Ενώ όμως κοντεύουν να τελειώσουν το κόψιμο του δέντρου, φτάνουν τα Χριστούγεννα... Τότε αφήνουν κάτω τα πριόνια και τα τσεκούρια κι αποφασίζουν ν' ανέβουν στην γη να γλεντήσουν λιγάκι, πειράζοντας τους ανθρώπους...

Βράδυ, 24 Δεκεμβρίου, και να τους...

Λένε πως η αρχή των μύθων που είναι σχετικοί με τους καλικάντζαρους βρίσκεται στα πολύ παλιά χρόνια.

Οι Αρχαίοι πίστευαν πως οι ψυχές σαν έβρισκαν την πόρτα του 'Αδη ανοιχτή, ανέβαιναν στον απάνω κόσμο και τριγύριζαν παντού χωρίς έλεγχο και περιορισμούς.

Πολύ αργότερα οι Βυζαντινοί, γιόρταζαν το Δωδεκαήμερο με μουσικές, τραγούδια και μασκαρέματα. Οι άνθρωποι, έχοντας κρυμμένα τα πρόσωπά τους, έκαναν με

πολύ θάρρος και χωρίς ντροπή ό,τι ήθελαν. Πείραζαν τους ανθρώπους στους δρόμους, έμπαιναν απρόσκλητοι σε ξένα σπίτια κι αναστάτωναν τους νοικοκύρηδες: ζητούσαν λουκάνικα και γλυκά για να γλιτώσουν απ' αυτούς έκλειναν πόρτες και παράθυρα. Οι μασκαρεμένοι όμως έβρισκαν πάντα κάποιους τρόπους να εισβάλουν στα ξένα σπίτια, ακόμα κι από τις καμινάδες.

Και όλα αυτά για δώδεκα μέρες, ως την παραμονή των Φώτων, οπότε με το Μεγάλο Αγιασμό όλα σταματούσαν και οι άνθρωποι ησύχαζαν.

Με το πέρασμα του χρόνου όλα αυτά τα παράξενα φερσίματα, τα μασκαρέματα και οι φόβοι των ανθρώπων έμειναν ζωντανά στην μνήμη του λαού μας και η πλούσια φαντασία του γέννησε σιγά σιγά τα μικρά, αλαφροίσκιωτα πλάσματα που τα ονόμασε καλικάντζαρους ή παγανά ή καλιοντζήδες ή τσιλικρωτά...

Οι άνθρωποι φαντάζονταν τους καλικάντζαρους αλλού σαν σκυλιά, αλλού σαν γάτες, αλλού σαν ανθρώπους μαλλιαρούς, αλλού σαν στραβοπόδαρους ή στραβομούτσουνους με καμπούρες, όλους, βέβαια, μαύρους σαν κατράμι και με ουρά όμοια με τους διαβόλου.

Κολλέγιο Αθηνών Δημοτικό

Τα κάλαντα

Την ονομασία τους, την πήραν από την λατινική λέξη *calenda*, που διαμορφώθηκε από το ελληνικό ρήμα *καλώ*. Παιδιά, κατά ομάδες, περιφέρονταν και περιφέρονται στα σπίτια, στους δρόμους, στα καταστήματα και τραγουδούν με ειδικό όργανο (τρίγωνο) τραγούδια, που αφορούν τα Χριστούγεννα, την γιορτή τής Πρωτοχρονιάς, την γιορτή του Μεγάλου Βασιλείου, τα Φώτα.

Το έθιμο αυτό προϋπήρχε στην Ελλάδα, πριν από την Ρώμη.

Τα παιδιά κρατούσαν ένα κλαδί ελιάς ή δάφνης, στολισμένο με καρπούς και άσπρο μαλλί (η λεγόμενη ειρεσιώνη, από το έριο = μαλλί), γύριζαν και τραγουδούσαν και τους έδιναν δώρα.

Μετά, πήρε το έθιμο αυτό και η Ρώμη. Στο Βυζάντιο κρατούσαν ραβδιά, ή φανάρια, ή ομοιώματα πλοιαρίων ή και κτιρίων, στολισμένα και τραγουδώντας, συνόδευαν το τραγούδι με κρούση τριγώνου ή τύμπανου... (περίφημος ο σχετικός πίνακας του Νικηφόρου Λύτρα Τα κάλαντα).

Σήμερα η βάση, και μάλιστα στους Πόντιους, διασώζεται άθικτη.

Ακούμε κάλαντα πολλά και ποικίλα, με πολλές παραλλαγές και αποχρώσεις, στα διάφορα διαμερίσματα της χώρας μας.

Για να διαβάσετε κάλαντα από όλα τα μέρη της Ελλάδας, [πατήστε εδώ](#). ►

Χριστουγεννιάτικα έθιμα από όλο τον κόσμο

Τα Χριστούγεννα είναι η ομορφότερη ημέρα του χρόνου και είναι φυσικό όλος ο κόσμος να γιορτάζει. Ας δούμε πως..

Ελλάδα

Στην Ελλάδα τα Χριστούγεννα είναι μια από τις μεγαλύτερες Θρησκευτικές εορτές των Ελλήνων. Η ευχή «Καλές γιορτές» είναι από τις πιο χαρακτηριστικές κατά την περίοδο πριν και μετά τα Χριστούγεννα μέχρι τα Θεοφάνια (Δωδεκαήμερο).

Σε όλη την χώρα τα παιδιά τριγυρνούν από σπίτι σε σπίτι για να πουν τα κάλαντα τις παραμονές των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Θεοφανίων, ενώ στις 12 τα μεσάνυχτα ανάβουν φωτιές για να διώξουν τους καλικάντζαρους, έθιμο κυρίως της υπαίθρου.

Στην Ελλάδα που κύριο χριστουγεννιάτικο έδεσμα είναι το χοιρινό, απαντάται και το έθιμο με το χριστουγεννιάτικο караβάκι που όμως στην Χίο αποτελεί τοπικό έθιμο της Πρωτοχρονιάς με ομοιώματα πλοίων.

Επίσης οι εξώστες, τα παράθυρα, οι κήποι, αλλά και οι χώροι γύρω από το τζάκι σφύζουν από ανάλογη διακόσμηση γιορτινής ατμόσφαιρας.

Η πίτα που ετοιμάζεται με τον ερχομό του νέου έτους, η Βασιλόπιτα, περιέχει ένα «φλουρί», που σύμφωνα με την παράδοση, θα φέρει καλή τύχη σ' αυτόν που θα το βρει. Στα δε Θεοφάνια που εορτάζεται η Βάπτισμα του Χριστού καθαγιάζονται τα ύδατα με ρίψεις του «σταυρού» στο υγρό στοιχείο και ανέλκυσή του από κολυμβητές, με αγιασμό των σπιτιών από ιερείς και με ιδιαίτερα κατά τόπο έθιμα.

Τρία στοιχεία απαρτίζουν γενικά τις λατρευτικές εκδηλώσεις του ελληνικού λαού:

Το τρυφερό θρησκευτικό συναίσθημα, η αρχαία ελληνική καταγωγή και η επιδέξια προσαρμογή στις ψυχολογικές ανάγκες της καθημερινής ζωής. Και αυτός ο σπουδαίος συνδυασμός καταφάνεται σε όλες τις εκδηλώσεις του και τα έθιμά του τόσο τα Χριστούγεννα, και την Μεγάλη Εβδομάδα, όσο και κατά την Αγιολατρεία κλπ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτού του υπέροχου συνδυασμού βρίσκουμε στα κάλαντα Χριστουγέννων όπου στην ύπαιθρο τα παιδιά ψάλλοντας εκτός του μηνύματος της Γέννησης επιμένουν και σε λεπτομέρειες του τρόπου ανατροφής του «Θείου Βρέφους»:

«Γεννιέται κί' ανατρέφεται με μέλι και με γάλα
το μέλι τρων οι άρχοντες το γάλα οι αφεντάδες...»

Ενώ το πιθανότερο είναι ότι στην Φάτνη ο μικρός Ιησούς ούτε το μέλι ούτε το γάλα είχε τόσο άφθονο, αντίθετα με τους αφεντάδες εκτός από ένα γαϊδουράκι για την φυγή στην Αίγυπτο. Έτσι αυτή η ιδανική ποιητική εκδοχή ψάλλεται όχι όπως πραγματικά έγινε, αλλά όπως ο ίδιος ο λαός νομίζει πως θα έπρεπε να γίνει.

Επειδή η Ελλάδα ήταν κατ' εξοχήν γεωργική χώρα οι αγωνίες και οι δραστηριότητες (σποράς, καλλιέργειας, αβέβαιου καιρού και συγκομιδής) του έλληνα γεωργού είναι

καταφανή στα ελληνικά θρησκευτικά έθιμα. Η φωτιά στο τζάκι μέσα στο καταχρυσωμένο μεγαλώνει το όνειρο της σοδειάς και όλες οι εκδηλώσεις αυτής της εποχής έχουν γεωργικό χαρακτήρα. Γεωργικός λοιπόν ο χαρακτήρ των ελληνικών Χριστουγέννων. «Εσένα πρέπει, αφέντη μου, το άξιο το ζευγάρι το άξιο, το περήφανο και το στεφανωμένο.

Ας είν' καλά τ' αλέτρι σου, Θεός να το πλουταίνει

για να θερίζεις σταυρωτά, να δένεις αντρειωμένα... (από ελληνικά κάλαντα)

Ιδιαίτερη σημασία έχει η συμμετοχή του φτωχικού σπιτιού στο μεγάλο αυτό γεγονός του Χριστιανισμού και ας μην έχει μαρμαροστρωμένες αυλές και τόσες πολλές γίδες ή προβατίνες που ψάλλονται στα κάλαντα Πρωτοχρονιάς του Πηλίου:

«Εδώ σε τούτες τις αυλές, τις μαρμαροστρωμένες,»

εδώ χουν χίλια πρόβατα και τρεις χιλιάδες γίδια.

Σαν κάνουν τον ανήφορο, γιομίζ' ο λόγγος όλος,»

σαν κάνουν τον κατήφορο, γιομίζ' ο κάμπος όλος.

Σαν το μυρμήγκι περπατούν, σαν το μελίτσι βίζουν (= βουίζουν)

σαν τον αφρό της θάλασσας αφρίζουν τα καρδάρια.

Εμείς ολίγα τα 'παμε κι ο Θεός να τ' αβγαταίνει!».

Και η κατάληξη της ευχής, της μεγάλης προσμονής, είτε ο Θεός να ευδοκήσει και να χαρίσει. «Εμείς... ολίγα τα 'παμε!»

Σε μερικές περιοχές όπως στην Κορινθία στην περιοχή της Νεμέας και στην Αττική στην περιοχή της Αθήνας εφαρμόζεται το έθιμο της ψυχοκόρης, δηλαδή το πρωί των Χριστουγέννων όταν γυρίζουν από την εκκλησία η έφηβη κόρη του σπιτιού τους περιμένει έχοντας βάλει πάνω στην πιατέλα όλα τα παραδοσιακά εδέσματα (Στην περιοχή της Νεμέας κουραμπιέδες, δίπλες, μελομακάρονα και τηγανόψωμα και στην περιοχή της Αθήνας κουραμπιέδες, μελομακάρονα, δίπλες, ξεροτήγανα και γλυκά του κουταλιού). Εκτός από αυτά προσφέρουν και στον άντρα της οικογένειας Λικέρ. Στην νησιωτική χώρα, κυρίως στα νησιά της Σάμου και της Χίου τα Χριστούγεννα τα ζώα μέχρι να μεσημεριάσει δεν τα βγάζουν έξω διότι πιστεύουν ότι αν τα δει η Πούλια θα τους αφήσει ένα σημαδιακό αστέρι που αν έχει 6 γωνίες θα πεθάνουν και αν έχει 4 θα αρρωστήσουν.

Ακόμη και σήμερα στην Πελοπόννησο διατηρείται το έθιμο του Χριστόψωμου, όπου κάθε Χριστούγεννα οι νοικοκυρές φτιάχνουν ένα ψωμί που είναι σταυρωτά κεντημένο και την ημέρα των Χριστουγέννων το κυλούν πάνω στο τραπέζι. Αν πέσει από την ανάποδη μεριά του, η χρονιά θα πάει άσχημα ενώ αν πέσει από την καλή, θα πάει καλά και η χρονιά.

Αγγλία

Η Αγγλική κλασική διακόσμηση περιλαμβάνει φωτεινά κόκκινα Αλεξανδριανά γύρω από το τζάκι, καθώς και κλαδιά «γκι» που κρέμονται από την οροφή που σύμφωνα με την παράδοση όποιος στέκεται κάτω απ' αυτό πρέπει να ανταλλάσσει

φιλία με αγαπημένα πρόσωπα. Για τους Άγγλους δεν νοείται εορταστικό χριστουγεννιάτικο τραπέζι χωρίς γαλοπούλα, κρεατόπιτα και χριστουγεννιάτικη πουτίγκα για καλή τύχη.

Αυστρία

Στην Αυστρία όπως και στις άλλες χώρες η περίοδος των εορτών ξεκινάει την τελευταία Κυριακή του Νοεμβρίου ή την πρώτη του Δεκεμβρίου. Στα παραδοσιακά στεφάνια που κατασκευάζονται τις ημέρες αυτές τοποθετούνται κεριά. Κάθε Κυριακή που ακολουθεί ανάβουν και ένα ακόμη κεριά μέχρι και την 24 Δεκεμβρίου.

Τα δώρα στα παιδιά τα μοιράζει ο Άγιος Νικόλαος με βοηθό του τον Krampus στις 6 Δεκεμβρίου. Το χριστουγεννιάτικο τραγούδι « Silent Night, Holy Night » το οποίο μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες, στην Ελληνική «Άγια Νύχτα», τραγουδήθηκε για πρώτη φορά στην Αυστρία στις αρχές του 19ου αιώνα.

Η εορταστική περίοδος τελειώνει επίσημα στις 2 Φεβρουαρίου, αν και οι Αυστριακοί θεωρούν τα Θεοφάνια στις 6 Ιανουαρίου. Τα παιδιά ντυμένα σαν τους τρεις Μάγους γυρίζουν τα σπίτια και τραγουδούν τα κάλαντα, εύχονται ένα ειρηνικό και ευλογημένο νέο έτος, ενώ τα χρήματα που συγκεντρώνουν τα προσφέρουν για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τα στεφάνια κατασκευάζονται κάθε χρόνο σε πολλές παραλλαγές. Ποικίλουν από κλασικά στρογγυλά με σκουροπράσινα κλαδιά πεύκου, κουκουνάκια και κόκκινους φιόγκους μέχρι τα πιο μοντέρνα με πολύχρωμα αλεξανδριανά. Αμέσως μετά το κόψιμο των κλαδιών τα περνούν πάνω από φλόγα κεριού για να διατηρηθούν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Βέλγιο

Το Βέλγιο μπαίνει στο πνεύμα των Χριστουγέννων από νωρίς με την ημέρα του Sinterklaas και με τον πολύτιμο βοηθό του Zwarte Piet που μοιράζει τα δώρα από σπίτι σε σπίτι. Τα παιδιά κρεμάνε τις κάλτσες των δώρων στο τζάκι και αφήνουν σανό και ζάχαρη για το άλογο του Sinterklaas. Ο Sinterklaas είναι ο Santa Claus ή αλλιώς Άι Βασίλης.

Στο Βέλγιο τα Χριστούγεννα εορτάζονται και με πλήθος παραστάσεων που αποδίδονται καλλιτεχνικά σκηνές από την Θεία Γέννηση καθώς και λιτανείες και ακόμη υπαίθριες αγορές.

Γαλλία

Τα Χριστούγεννα στη Γαλλία αποτελούν την εορταστική κορύφωση του έτους. Σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες η εποχή προ των Χριστουγέννων είναι λιγότερο σημαντική.

Η παραμονή των Χριστουγέννων εδώ είναι μια συνηθισμένη εργάσιμη μέρα. Το βράδυ όμως η οικογένεια συγκεντρώνεται για ένα ολοκληρωμένο χριστουγεννιάτικο δείπνο. Ο Père Noël, ο κατά τους Γάλλους Άγιος Βασίλης, δίνει τα δώρα του το βράδυ μεταξύ 24 προς 25 Δεκεμβρίου.

Μεγάλη σημασία στους εορτασμούς των Χριστουγέννων έχουν οι γαστρονομικές απολαύσεις. Το παραδοσιακό εορταστικό τραπέζι, το «Reveillon» (ρεβεγιόν) αποτελείται από μια πλούσια γκάμα διαφορετικών πιάτων. Και αυτό το έθιμο έχει περάσει σήμερα στα προγράμματα όλων των ξενοδοχειακών μονάδων της Ευρώπης και όχι μόνο αλλά και επί πλέον και την Πρωτοχρονιά.

Οι Γάλλοι τα Αλεξανδριανά τα γνωστά κόκκινα λουλούδια τα αποκαλούν Etoiles de Noël (Αστέρια των Χριστουγέννων) και τα χρησιμοποιούν για διακόσμηση εσωτερικών χώρων καθώς και ως δώρο σ' όλη την διάρκεια του έτους.

Γερμανία

Στην Γερμανία το διάστημα που προηγείται των Χριστουγέννων είναι πολύ σημαντικό. Για τις οικογένειες τα χριστουγεννιάτικα μπισκότα, το χριστουγεννιάτικο κέικ αποτελούν τα παραδοσιακά έθιμα της περιόδου. Χαρακτηριστικές είναι και οι χριστουγεννιάτικες αγορές στο κέντρο κάθε πόλης που εμφανίζονται από το πρώτο Σαββατοκύριακο του Δεκεμβρίου και τελειώνουν την παραμονή των Χριστουγέννων. Οι μπάγκοι της Χριστουγεννιάτικης αγοράς έχουν γλυκά, στολίδια και ζεστό κόκκινο γλυκό κρασί με μπαχαρικά. Στις 6η Δεκεμβρίου γιορτάζεται ο Σάνκτ Νικόλαους (ο Άγιος Νικόλαος) που είναι παρόμοιος του Άγιου Βασίλειου ως προς το έθιμο των δώρων. Στην λαογραφική του έκδοση φέρνει δώρα στα καλά παιδιά, αλλά και ένα δεματάκι βέργες για να δείρει τα παιδάκια που δεν ήταν φρόνιμα.

Οι Γερμανοί δίνουν μεγάλο βάρος στην διακόσμηση των σπιτιών τους την περίοδο των εορτών των Χριστουγέννων. Γύρω από τα παράθυρα βάζουν ηλεκτρικά κεράκια ή λαμπιόνια και στα τζάμια τοποθετούν πολύχρωμες χριστουγεννιάτικες φιγούρες, ενώ στον κήπο στολίζουν ένα αληθινό φυτεμένο έλατο με λαμπάκια.

Επίσης, στην Γερμανία συναντάται συχνά το έθιμο του λεγόμενου Adventskranz. Πρόκειται για ένα κηροπήγιο από κλαδιά ελάτου που είναι πλεγμένα έτσι ώστε να σχηματίζουν ένα στεφάνι. Στο στεφάνι απάνω είναι τέσσερις θέσεις με κεριά, που συμβολίζουν τις τέσσερις τελευταίες εβδομάδες πριν τα Χριστούγεννα. Κάθε Κυριακή ανάβουν ένα κεριά παραπάνω, μετρώντας αντίστροφα το χρόνο που απομένει για τον ερχομό των Χριστουγέννων. Δηλαδή τέσσερις βδομάδες πριν τα Χριστούγεννα ανάβουν ένα κεριά, την επόμενη βδομάδα δύο, την μεθεπόμενη τρία και τελικά την τελευταία Κυριακή πριν τα Χριστούγεννα ανάβουν τέσσερα κεριά.

Σε όλα τα σχολεία από το νηπιαγωγείο ως το γυμνάσιο γίνεται Χριστουγεννιάτικη εορτή με θεατρική παράσταση, ενώ τα παιδιά ανταλλάζουν δώρα. Το έθιμο αυτό ονομάζεται Wichteln και είναι αγαπητό και στις Χριστουγεννιάτικες γιορτές των μεγάλων. Κάθε ένας φέρνει ένα ή παραπάνω δωράκια τυλιγμένα στο χαρτί και τα

βάζει μαζί με τα άλλα κάτω από το Χριστουγεννιάτικο δέντρο. Όταν έρθει η ώρα, ένας ένας με την σειρά περνάνε όλοι κάτω από το δέντρο και παίρνουν από ένα δωράκι μέχρι που να τελειώσουν. Οι εταιρείες διοργανώνουν Χριστουγεννιάτικο τραπέζι για όλους τους εργαζομένους. Το ίδιο και οι όμιλοι, και οι παρέες, οι οποίες συναντιούνται για την παραδοσιακή Χριστουγεννιάτικη εορτή.

Ένα άλλο έθιμο της εποχής πριν τα Χριστούγεννα είναι το χριστουγεννιάτικο ημερολόγιο Adventskalender. Πρόκειται για ένα ημερολόγιο με 24 θέσεις αριθμημένες από το 1 μέχρι το 24 και συμβολίζουν τις ημέρες του Δεκεμβρίου πριν από τα Χριστούγεννα. Οι θέσεις είναι κλεισμένες με πορτάκια. Κάθε μέρα ανοίγουν το αντίστοιχο πορτάκι και βρίσκουν μια έκπληξη που μπορεί να είναι ένα σοκολατάκι, ζαχαρωτό, παιχνίδι, κλπ..

Τα δώρα φέρνει το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων ο Βάιναχτσμαν (Weihnachtsmann) ή ο «Χριστούλης» (Christkind). Το έθιμο αυτό ξεκίνησε από την μεταρρύθμιση του Λούθηρου για να δώσουν μια πιό ειορταστική μορφή στην ημέρα τής γέννησης του Χριστού.

Το Χριστουγεννιάτικο δέντρο το στολίζουν την παραμονή των Χριστουγέννων. Στα περισσότερα σπίτια κάτω από το δέντρο υπάρχει και η παραδοσιακή φάτνη. Το δέντρο είναι στολισμένο με φιγούρες (αγγελάκια κλπ), ή με μπαλίτσες και φωτίζεται με κεράκια αναμμένα ή με λαμπάκια. Τα δώρα τα βάζουν κρυφά κάτω από το δέντρο και δίπλα στην φάτνη, για να τα βρουν τα παιδιά επιστρέφοντας από την εκκλησία. Την ημέρα των Χριστουγέννων η οικογένεια γιορτάζει γύρω από το πλούσιο τραπέζι, ενώ την δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων οι συγγενείς μαζεύονται όλοι και γιορτάζουν όλοι μαζί το απόγευμα. Παραδοσιακό Χριστουγεννιάτικο φαγητό είναι η ψητή χήνα (Weihnachtsganz) με κόκκινο λάχανο (Rotkohl) και μπαλάκια από πατάτες (Klöße). Άλλα παραδοσιακά φαγητά είναι η πέστροφα και ο κυπρίνος.

Αμέσως μετά τα Χριστούγεννα συναντάμε το έθιμο των τριών μάγων. Από τις 27 Δεκεμβρίου μέχρι και τις 6 Ιανουαρίου, παιδάκια που είναι ντυμένα τρεις μάγοι πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούν. Παριστάνουν τους τρεις μάγους που επιστρέφουν από την Βηθλεέμ. Όποιος ανοίξει την πόρτα τους δωρίζει γλυκά και ξηρούς καρπούς, ενώ δίνει λεφτά για τον έρανο που κάνουν. Σε αντάλλαγμα οι τρεις μάγοι γράφουν με κιμωλία τα αρχικά τους (δηλ. Κάσπαρ, Μέχιορ και Μπάλταζαρ) και το τρέχον έτος, π.χ. 20 * C + M + B + 08.

Το γράφιτι αυτό θεωρείται ότι φέρνει γούρι και γι' αυτό δεν το σβήνουν, έτσι ώστε σε μερικά σπίτια συναντάμε τις υπογραφές των μάγων ολόκληρων δεκαετιών.

Από τη πτώση του τείχους του Βερολίνου οι Γερμανοί συγκεντρώνονται μπροστά στην αψίδα της μεγάλης πύλης και γιορτάζουν με πυροτεχνήματα την έλευση του Νέου Χρόνου.

Δανία

Στην Δανία την περίοδο πριν από τα Χριστούγεννα φτιάχνονται πολλά χειροποίητα στολίδια για την διακόσμηση των σπιτιών. Οι περισσότερες οικογένειες φτιάχνουν μόνες τους το παραδοσιακό Αλεξανδριανό στεφάνι με τέσσερα κεριά που συμβολίζουν τις τέσσερις Κυριακές μέχρι την ημέρα των Χριστουγέννων.

Εκτός από το στεφάνι για την σύνθεση του οποίου χρησιμοποιούνται μικρά κόκκινα ή μπεζ Αλεξανδριανά, κλαδιά και λαμπερά στολίδια υπάρχει και το «έθιμο του κεριού» που είναι ιδιαίτερα αγαπητό στα παιδιά και χρησιμεύει σαν ημερολόγιο.

Κάθε παιδί έχει ένα κεριό το οποίο χωρίζεται με οριζόντιες γραμμές ή νούμερα στις μέρες που αντιστοιχούν μέχρι τα Χριστούγεννα. Κάθε μέρα το κεριό ανάβεται μέχρι να πλησιάσει η επόμενη γραμμή. Έτσι φθάνει η μέρα που θα πάρει και το δώρο του. Η περίοδος των Χριστουγέννων στη Δανία συνοδεύεται και από τα απαραίτητα και πολύ σκανταλιάρικα καλικαντζαράκια τα «Julenisser».

Η παραμονή των Χριστουγέννων γιορτάζεται με το παραδοσιακό τραπέζι μεταξύ των συγγενών. Ένα μεγάλο αμύγδαλο κρύβεται μέσα στο δανέζικο γλυκό.

Ο τυχερός που θα το βρει ανταμείβεται με το λεγόμενο «δώρο του αμύγδαλου»

Ελβετία

Στην Ελβετία οι τέσσερις εβδομάδες προ των Χριστουγέννων εορτάζονται με πλούσια παραδοσιακά έθιμα, όπως το γιορτινό στεφάνι και το χριστουγεννιάτικο ημερολόγιο. Ο «Samichlaus» όπως ονομάζεται στη γερμανική πλευρά της Ελβετίας ο Άγιος Νικόλαος μοιράζει γλυκά και δώρα στα παιδιά στις 6 Δεκεμβρίου. Η παραμονή των Χριστουγέννων με όλα τα άλλα έθιμα του Δένδρου, τα κάλαντα, το γιορτινό τραπέζι και η λειτουργία των Χριστουγέννων χαρακτηρίζουν την ημέρα αυτήν.

Ισπανία

Η Χριστουγεννιάτικη περίοδος ξεκινάει στην Ισπανία με τη μεγάλη κλήρωση της 22ης Δεκεμβρίου. Για τους Ισπανούς τα Χριστούγεννα είναι η πιο σημαντική εορτή του χρόνου και ακολουθείται από την Πρωτοχρονιά, η οποία ονομάζεται « Noche Vieja », και την 6η Ιανουαρίου την «Dia de Reyes».

Η παραμονή των Χριστουγέννων ή αλλιώς « Noche Buena » είναι το βράδυ που μαζεύεται όλη η οικογένεια. Τα δωμάτια διακοσμούνται με κλαδιά από πεύκα, μπεζ και κόκκινα αλεξανδριανά και αναμμένα κεριά δίνοντας μια κατάνυξη και ένα χρώμα στην ατμόσφαιρα.

Μετά το τραπέζι των Χριστουγέννων στο οποίο προσφέρονται τοπικές σπεσιαλιτέ, ακολουθεί η Λειτουργία των Χριστουγέννων.

Ο διάσημος πετεινός Misa del Gallo υπενθυμίζει τον αλέκτορα που σύμφωνα με την παράδοση, ήταν ο πρώτος που ανακοίνωσε το χαρμόσυνο μήνυμα της Γέννησης του Ιησού.

Η εορταστική περίοδος ολοκληρώνεται στις 6 Ιανουαρίου την μέρα των Θεοφανίων κατά την διάρκεια της οποίας οι Τρεις Μάγοι φέρνουν τα δώρα στα παιδιά, πάντα σύμφωνα με την παράδοση.

Στις 5 Ιανουαρίου στη διάρκεια μιας μεγάλης παρέλασης της «Cabalgata de Reyes» άνθρωποι ντυμένοι σαν τους Τρεις Μάγους και άλλες μορφές της Θρησκείας πετάνε γλυκά στα παιδιά.

Ιταλία

Στην Ιταλία η περίοδος των Χριστουγέννων έχει την μεγαλύτερη διάρκεια από όλες τις άλλες των χριστιανικών χωρών. Αρχίζει από τις 8 Δεκεμβρίου και ολοκληρώνεται στις 6 Ιανουαρίου ημέρα των Θεοφανίων. Κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου τα σπίτια διακοσμούνται με Αλεξανδριανά, χριστουγεννιάτικα δένδρα τη παραδοσιακή Φάτνη και άλλα πολύχρωμα διακοσμητικά στολίδια.

Κάποιοι συνηθίζουν να νηστεύουν στις 23 και 24 Δεκεμβρίου και κατόπιν εορτάζουν με ένα παραδοσιακό γεύμα αμέσως μετά τη Λειτουργία.

Στις 25 Δεκεμβρίου μετά το παραδοσιακό μεσημεριανό γεύμα, τα παιδιά συνηθίζουν να απαγγέλλουν ποιήματα στην οικογένεια και στους συγγενείς τους και ανταμείβονται με μικρά χρηματικά δώρα.

Μια άλλη σημαντική ημερομηνία των εορτών είναι η 6η Ιανουαρίου κατά την οποία καταφθάνει τη νύκτα (μεταξύ 5-6 Ιανουαρίου) η διάσημη Befana η παλιά καλή και φτωχή μάγισσα, έρχεται και τρώει καρύδια και μπισκότα που της άφησαν τα παιδιά και πριν πετάξει μακριά, τους αφήνει δώρα μέσα στις κάλτσες των δώρων, κάρβουνα για τα άτακτα παιδιά και γλυκά για τα φρόνιμα.

Εκτός από το χριστουγεννιάτικο δένδρο, σημαντικό σύμβολο των Ιταλών στον εορτασμό των Χριστουγέννων αποτελεί και η Φάτνη της Γεννήσεως που υπενθυμίζει τον Φραγκίσκο της Ασίζης, που ήταν ο πρώτος που δημιούργησε αναπαράσταση της ιστορίας των Χριστουγέννων με αγαλματίδια. Όλοι οι χαρακτήρες εκτός από το Θείο Βρέφος τοποθετούνται στη φάτνη από τις 8 Δεκεμβρίου, ενώ το νεογέννητο τοποθετείται αμέσως μετά τα μεσάνυχτα της 24ης Δεκεμβρίου. Επίσης τα κάλαντα της Ιταλίας είναι διάφορα και τα τραγουδούν συνήθως μαζί με μουσικά όργανα.

Νορβηγία

Τα Σκανδιναβικά «Jul» (Χριστούγεννα) έχουν τις ρίζες τους σε αρχαία γεωργικά έθιμα του Χειμώνα και της εποχής της συγκομιδής. Ο Julenissen όπως ονομάζεται ο Νορβηγός Άγιος Βασίλης, μαζί με τους βοηθούς του φέρνει δώρα και καλή τύχη στο σπίτι και στον στάβλο.

Την νύκτα των Χριστουγέννων τα παιδιά βάζουν μπωλ με κουρκούτι από αλεύρι σαν προσφορά στον Julenissen που επισκέπτεται τα παιδιά τής Νορβηγίας, ολοκληρώνοντας το μακρινό του ταξίδι από τη Λαπωνία πάνω στο έλκηθρο που το σέρνουν τάρανδοι.

Η ημέρα των Χριστουγέννων ονομάζεται Julbrod κατά την διάρκεια της οποίας τα παλιά χρόνια ετοιμάζονταν μέχρι και 60 διαφορετικά πιάτα για το τραπέζι των φίλων, των συγγενών και φυσικά της οικογένειας.

Ολλανδία

Η περίοδος των Χριστουγέννων στην Ολλανδία ξεκινάει με μια παράδοση η οποία αρχικά δεν είχε καμία σχέση με τα Χριστούγεννα. Η ημέρα εορτής του Αγίου Νικολάου αποτελεί τη κορύφωση της εορταστικής περιόδου. Σύμφωνα με το θρύλο, ο Άγιος Νικόλαος, ο οποίος ονομάζεται «SinterKlaas» καταφθάνει στην Ολλανδία το Νοέμβριο, τρεις βδομάδες πριν τα γενέθλιά του. Το πλοίο του είναι φορτωμένο με δώρα, το υποδέχεται στο λιμένα η Βασίλισσα Βεατρίκη συνοδευόμενη από πλήθος κόσμου. (Βέβαια αυτό το έθιμο ανάγεται στην εποχή που η Ολλανδία ήταν αποικιοκρατική και έρχονταν τα χριστουγεννιάτικα προϊόντα από τις αποικίες της).

Τις ημέρες που ακολουθούν ο SinterKlaas γυρίζει όλη την Χώρα μαζί με τον βοηθό του τον Zwarten Piet (Μπλακ Πιτ ή Μαύρο Πιτ).

Τα παιδιά στην Ολλανδία παίρνουν τα δώρα τους στις 5 Δεκεμβρίου.

Τα Χριστουγεννιάτικα δένδρα στολίζονται παντού αφού έχει φύγει από την χώρα ο Sinter Klaas.

Και εδώ τα Αλεξανδριανά αποτελούν μέρος της εορταστικής διακόσμησης.

Πολωνία

Στην Πολωνία η περίοδος που προηγείται των Χριστουγέννων είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς νέοι και μεγάλοι απέχουν συνειδητά από πειρασμούς (κυρίως από γλυκά) στη προσπάθειά τους να έχουν εσωτερική γαλήνη και αρμονία.

Τα σπίτια και τα δωμάτιά τους φαντάζουν υπέροχα με πλούσιες χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις. Και εδώ κόκκινα ή μπλε αλεξανδριανά χρησιμοποιούνται στην παραδοσιακή διακόσμηση της Πολωνίας σε συνδυασμό με κλαδιά από πεύκα.

Η παραμονή των Χριστουγέννων θεωρείται η πιο σημαντική ημέρα των εορτών. Μετά από μια ημέρα νηστείας η οικογένεια από τους γηραιότερους μέχρι τα παιδιά συγκεντρώνονται στο γιορτινό τραπέζι που ειδικά για τη περίπτωση είναι περίτεχνα διακοσμημένο ενώ το λευκό τραπεζομάντιλο θεωρείται πλέον απαραίτητο.

Μόλις το πρώτο αστέρι εμφανισθεί στον ουρανό η εορτή μπορεί να ξεκινήσει. Η έναρξη της εορτής γίνεται με το μοίρασμα του χριστουγεννιάτικου μπισκότου, ως ένδειξη αγάπης και συμφιλίωσης που συνοδεύεται με την ανταλλαγή θερμών ευχών.

Στο τραπέζι υπάρχει πάντα και ένα πιάτο άδειο σε περίπτωση που κάποιος επισκέπτης εμφανιστεί αναπάντεχα. Τα δώρα τοποθετούνται κάτω από το δένδρο των Χριστουγέννων και προσφέρονται από τον νεαρότερο σε ηλικία. Σε αντίθεση με την αγγλοσαξονική παράδοση, τα δώρα δεν απευθύνονται σε καθορισμένα πρόσωπα έτσι αυτά επιλέγονται να είναι γενικού ενδιαφέροντος ή χρήσης.

Σουηδία

Στην Σουηδία οι ευχές για «Καλά Χριστούγεννα» ή « God Jul » ανταλλάσσονται επί 20ήμερο, από τις 25 Δεκεμβρίου μέχρι και τις 13 Ιανουαρίου, σύμφωνα με σχετικό διάταγμα που εξέδωσε ο Βασιλιάς Κνουτ τον 11ο αιώνα.

Η 13η Δεκεμβρίου είναι η μέρα αφιερωμένη στην μνήμη της Αγίας και μάρτυρος Σάντα Λουτσία (St. Lucia) με καταγωγή από Σικελία, η οποία και θεωρείται ότι έσωσε τους Σουηδούς από λιμοκτονία τον 4ο αιώνα.

Στις 13 Δεκεμβρίου τα παιδιά φέρνουν στα κρεβάτια των γονιών τους φαγητό, σε ανάμνηση της ιερής σωτηρίας. Νωρίς το πρωί η μεγαλύτερη κόρη της οικογένειας εμφανίζεται ντυμένη με λευκό φόρεμα σαν την Βασίλισσα του Πνεύματος της Αγίας Λουτσία. Στα μαλλιά της δάφνινο στεφάνι – στέμμα κλειστού τύπου με 6 κεριά και επί της κορυφής φέρει ένα ακόμη έβδομο. Η «Λουτσία» φέρνει μαζί της ένα δίσκο με γλυκά, που έχουν παρασκευασθεί με πολύ αγάπη και πλούσια διακόσμηση. Σε όλη την Χώρα οι Σουηδοί τιμούν την Αγία με λιτανείες, παρελάσεις και εορτασμούς. Η παραμονή των Χριστουγέννων για τους Σουηδούς αποτελεί οικογενειακή εορτή και με όλα τα άλλα έθιμα που χαρακτηρίζουν την ημέρα αυτή.

Τσεχία

Στην Τσεχία η 4η Δεκεμβρίου, ημέρα της εορτής της Αγίας Βαρβάρας είναι αφιερωμένη στη μάρτυρα της περιόδου των πρώτων διωγμών των Χριστιανών. Από άκρη σε άκρη της Χώρας κόβονται κλαδιά κερασιάς και διατηρούνται στο νερό. Εάν έχουν ανθίσει μέχρι τα Χριστούγεννα φέρνουν καλή τύχη και πιθανόν ευνοϊκές προοπτικές για γάμο μέσα στην επόμενη χρονιά.

Τα κλαδιά της κερασιάς μαζί με μικρά φυτά Αλεξανδριανών και άλλα γιορτινά στολίδια τοποθετούνται μέσα σε ψάθινα καλάθια, συνθέτοντας δημιουργίες παραδοσιακού και μοντέρνου στυλ που κοσμούν το γιορτινό τραπέζι.

Φινλανδία

Στη Φινλανδία η 24η Δεκεμβρίου είναι η σημαντικότερη ημέρα της περιόδου των Χριστουγέννων. Οι εορτασμοί αρχίζουν το μεσημέρι, οπότε σύμφωνα με την μεσαιωνική παράδοση η ειρήνη των Χριστουγέννων καλείται να ξεπροβάλει με κάθε επισημότητα στην πόλη «Turku» τής Φινλανδίας.

Τα κεριά και τα εποχικά φυτά διακόσμησης όπως το αλεξανδριανό δημιουργούν την κατάλληλη ατμόσφαιρα για τον εορτασμό των Χριστουγέννων σε οικογενειακό πάντα περιβάλλον.

Παραδοσιακά η μέρα αυτή είναι αφιερωμένη στην μνήμη των νεκρών και μια επίσκεψη στο νεκροταφείο την παραμονή των Χριστουγέννων αποτελεί πατροπαράδοτο έθιμο. Κατά την διάρκεια εκείνης της νύκτας τα καλυμμένα από χιόνι νεκροταφεία μετατρέπονται σε εντυπωσιακές φωτεινές θάλασσες από κεριά.